

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Statsråden

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Postboks 8111 dep
0032 Oslo

Deres ref
2009/6731 M-FO

Vår ref
200901871-/IA

Dato

Oslo kommune - reguleringsplan for Tryvann Vinterpark. Stadfesting i henhold til markaloven

Det vises til oversendelse fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus av 26.05.2010. Fylkesmannen har oversendt reguleringsplanen til departementet for stadfesting etter Lov av 6. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) § 6.

Miljøverndepartementet legger til grunn at en utvikling av Tryvann Vinterpark til et tidsmessig helårsanlegg faller inn under markalovens formål om å fremme og tilrettelegge for idrett. Departementet mener reguleringsplanen både vil øke kapasiteten og kvaliteten på dagens tilbud og gi mulighet til å drive idrett i anlegget både sommer og vinter.

Departementet mener reguleringsplanen etter en konkret vurdering innebærer løsninger som i tilfredsstillende grad forener alpinanleggets behov og friluftsjnteressene i området. Tiltaket innebærer imidlertid at naturverdier går tapt, men her er departementet i dialog med Oslo kommune for å finne erstatningsarealer som kan ivaretas på en god måte. På denne bakgrunn stadfester Miljøverndepartementet reguleringsplanen for Tryvann Vinterpark med en justering av nybegynnerområdet for å ivareta viktige naturkvaliteter rundt myra, samt en presisering av at det i områdene BS1-4 tillates varmestuer i tilknytning til aktiviteten i området, og ikke ordinær restaurantdrift.

Departementet forutsetter at berørte organisasjoner trekkes med i arbeidet med detaljert trasévalg for Strømsbråtenløypa, og viser til at gjennomføring av traséen krever tillatelse etter Markaloven i tillegg til plan- og bygningsloven.

Sakens bakgrunn

Hensikten med planforslaget er å videreutvikle og utvide Tryvann Vinterpark til å bli et tidsmessig vinteridrettsanlegg med økt kapasitet blant annet med slopestyleløype, superhalfpipe, nybegynnerområde, flere nedfarter og ny heis. Lysløypen legges om og det tilrettelegges for sommeraktiviteter. Tryvann Vinterpark, som er forslagsstiller, ser for seg en økning på opp mot 100 000 besøk per år når alle tilbudene er ferdigstilt. Wyller Multiarena er også tildelt VM i snowboard i 2012.

Planområdet som er på 1 308 daa ligger i Marka. Området omfatter Tryvann Vinterpark, som består av Wyllerløypa, Tryvannskleiva med Tårnbakken og Vestkleiva og sammenbindingen av disse (Hyttelibakkene). Innenfor området er det også ski- og lysløyper. Plankartet er delt i to pga områdestørrelsen. Planområdet er igjen inndelt i fire delområder.

Plan- og bygningsetaten har lagt frem tre alternativer, hvorav alternativ 1 er Tryvann Vinterparks forslag i sin helhet, alternativ 2 er Plan- og bygningsetatens forslag og alternativ 3 er utarbeidet av Plan- og bygningsetaten på bakgrunn av fylkesmannens merknad til reguleringsplanforslaget. Alternativ 1 er det mest vidtrekkende. Alternativ 2 reduserer områdene for sommeraktiviteter og har rekkefølgekrav om etablering av ny adkomst til Wyllerløypa fra Sørkedalsveien samt utbedring av Tryvannsveien med tilhørende anlegg. I alternativ 3 er øvre nedfart i Wyllerløypa, varmestua på toppen av Wyller, restaurantbygg med helårsdrift på toppen av Tryvann, samt arealer for sommeraktiviteter tatt ut.

Oslo bystyre har i møte 21.04.2010 vedtatt alternativ 1, som er Tryvann Vinterparks planforslag i sin helhet, med et tillegg om tidsfleksibel rekkefølgebestemmelse for å sikre atkomst til Wyllerløypa fra Sørkedalsveien.

Alternativ 1

Forslaget inneholder eksisterende anlegg, samt utvidelse ved etablering av ny Tårnbakke II øst for eksisterende tårnbakke og nybegynnerområde sydøst for Tryvannstårnet. Planområdet omfatter også ny bebyggelse samt parkering. Forslaget innebærer en omlegging av eksisterende lysløype. Forslaget legger også opp til at det kan tilrettelegges for sommeraktiviteter i deler av delområde 3, Tårnbakken og Hyttli med tilliggende bakker. Profilen i eksisterende Wyllerløype justeres slik at bakken får en jevnere profil. Eksisterende tallerkenheis foreslås erstattet med 6-seters stolheis litt lenger sør for dagens trasé. I søndre del av Wyllerløypa foreslås anlagt "super halfpipe" med tilbringerheis og en forbindelsestrasé til Wyllerløypa. Øvre nedfart i Wyllerløypa

foreslås spesielt utformet for å kunne lage en slopestyleløype som både snowboard- og twintipkjørere bruker. Ny varmestue er lagt på toppen av Wyllerløypa.

Sommerstid tillates områder avsatt til friluftsmål, felt F1 og F2, tilrettelagt for ulike friluftaktiviteter. Det er også lagt inn et område utenfor Tårnbakke 2 og Vestkleiva som er avsatt til friluftsmål spesielt med tanke på terrengsykling.

Terrengsykkeltraséene kan tilrettelegges i maksimal bredde 2 meter og maksimal skjæring og fylling på 1 meter.

Forslaget innebærer nybygg med blant annet toppsenteret med varmestue, varmestue i nybegynnerområdet og topp Wyller, ny Wyllerstue, samt tre driftsbygninger og utvidelse av snøhuset ved Wyllerløypa.

Alternativ 2

Plan- og bygningsetaten har fremmet eget alternativ 2 basert på hovedtrekkene i alternativ 1, men med følgende avvik: Friluftsområdene F2 utenfor Tårnbakke 2 og Vestkleiva utgår. Det legges derimot inn en sone med særlige landskapshensyn langs løypeavgrensningene. Alternativ 2 har dermed redusert F2-arealene med ca 112 dekar. Det er også lagt inn ytterligere rekkefølgekrav.

Alternativ 3

Alternativet er utarbeidet av plan- og bygningsetaten med bakgrunn i fylkesmannens kommentarer ved offentlig ettersyn. Fylkesmannens miljøvernavdeling har gitt merknader til reguleringsforslaget i brev av 20.01.2010. Miljøvernavdelingen gikk imot varmestue på toppen av Wyllerløypa og restaurantbygg på toppområdet til Tryvann, øvre nedløp av Wyllerløypa som medfører omlegging av Strømsbråtenløypa samt omfanget av friluftarealet i Tryvann og Vestkleiva.

Alternativet er som alternativ 2, men uten øvre nedfart i Wyllerløypa, varmestua på toppen av Wyllerløypa samt mulighet for helårsservering ved toppområdet. Strømsbråtenløypa opprettholdes som i dag.

Konfliktområdene

Reguleringsplanen er blitt til gjennom en omfattende planprosess der ulike hensyn er avveid mot hverandre og det opprinnelige forslaget er bearbeidet for å ivareta ulike interesser på best mulig måte. Konfliktområdene i saken er etter dette begrenset til områder for friluftsmål i Tryvann og Vestkleiva tilrettelagt for sommeraktiviteter, varmestue topp Wyller, restaurantbygg på toppen av Tryvann samt forholdet til øvre del av Wyller Multiarena og Strømsbråtenløypa. Flere frilufsorganisasjoner mener at også nybegynnerområdet sydøst for Tryvannstårnet er konfliktfylt og må tas ut av planen.

Fylkesmannen har i sin oversendelse til departementet av 26.05.2010 gitt en tilråding til saken. Fylkesmannen anbefaler alternativ 3, og mener dette alternativet best ivaretar

alle tre formålene i markaloven, idrett, friluftsliv og naturopplevelse. Fylkesmannen har utdypet sitt syn for de ulike konfliktområdene:

Nybegynnerområdet sydøst for Tryvannstårnet

Fylkesmannen er positiv til at det legges til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne får et tilbud i nybegynnerområdet. Fylkesmannen er av den oppfatning at dette området ikke kvalifiserer for særskilt vern som friluftsområde slik det beskrives i markaloven § 11.

Tryvann og Vestkleiva tilrettelagt for sommeraktiviteter

Fylkesmannen mener et begrenset omfang av terrenginngrep med etablering av terrengsykkelløyper vil kunne aksepteres. Fylkesmannen mener imidlertid at områder for sommeraktiviteter bør begrenses slik plan- og bygningsetaten har foreslått i alternativ 2 og 3.

Varmestue topp Wyller, utvidelse av Wyllerløypa og restaurantbygg ved toppsenteret til Tryvann

Fylkesmannen er skeptisk til varmestue på toppen av Wyllerløypa og kan ikke se at det er nødvendig for å tilrettelegge for friluftsliv eller idrett. Fylkesmannen mener den vil bli eksponert og synlig i landskapet i vestlig retning og vil kunne bidra negativt til naturopplevelsen. Fylkesmannen ser nødvendigheten av varmestue, men mener dette behovet vil kunne dekket av varmestue i bunnen av Wyllerløypa. Fylkesmannen er av den oppfatning at varmestue i bunnen av Wyllerløypa vil være et nødvendig og tilstrekkelig tilbud til brukere av området for å dekke fasiliteter som toaletter, servering etc.

Når det gjelder nytt bevertningsbygg ved toppsenteret på Tryvann fraråder fylkesmannen et kommersielt restaurantbygg med helårsaktivitet. Fylkesmannen ser behovet for et tilbud med enkle fasiliteter som toaletter og servering i samsvar med markalovens formål og mener det vil kunne være akseptabelt.

Omlegging av Strømsbråtenløypa/Wyllerløypas profil justeres med nye nedfartsløp

Fylkesmannen fraråder etablering av øvre nedløp i Wyllerløypa. Fylkesmannen mener hensynet til turskiløpere må veie tyngst og at Strømsbråtenløypa må opprettholdes. Fylkesmannen mener konsekvensene ved at Wyllerløypa stenges for andre brukere under konkurranser veier mindre, da det etter fylkesmannens oppfatning vil dreie seg om få dager i året.

Tryvann Vinterpark som forslagsstiller har kommentert fylkesmannens oversendelse i brev av 15.06.2010. Tryvann Vinterpark mener fylkesmannens argumentasjon når de går imot flere og avgjørende områder i reguleringsplanen til dels er basert på svake begrunnelser og manglende kunnskap om alpinanlegg. Det anføres at utviklingsplanene ikke vil kunne realiseres med disse begrensningene ettersom den helhetsløsningen det er lagt opp til i planen ikke lenger er tilstede. En konsekvens av

dette igjen vil være at det ikke blir noen arena for VM i Snowboard i 2012 som Oslo har blitt tildelt.

Forholdet til øvre del av Wyller Multiarena og Strømsbråtenløypa

Tryvann Vinterpark viser til at nedfarten er helt avgjørende for utbyggingen av Multiarenaen, og at manglende utbygging av denne har mye større konsekvenser enn det fylkesmannen synes å tro. Det vises til at hel eller delvis stengning vil måtte foregå nærmere 50 % av alle dager. Videre vises til at multibruksfunksjonen i den nye delen av Wyller Multiarena er helt avhengig av den øvre nedfarten, som både er en del av multiarenaen og den viktigste tilførselsåren til det nye området. Uten denne nedfarten vil anleggets kapasitet begrenses vesentlig, og man vil heller ikke få transportveksten til å skje via Sørkedalen som ønsket. I tillegg vil slopestylovelsen i snowboard-VM få en vesentlig begrensning ettersom den øvre nedfarten er en del av traséen for øvelsen. Nedfarten er derfor i følge Tryvann Vinterpark helt avgjørende for utbyggingen av Multiarenaen.

Når det gjelder hensynet til turskiløpere og omlegging av Strømsbråtenløypa mener Tryvann Vinterpark at hensynet til turskiløpere tvert imot taler for å legge om løypa. Det vises til at Skiforeningen, Oslo skikrets samt Oslo idrettskrets anbefaler omleggingen, som de mener er mer brukervennlig og med et mer variert løp. Mens eksisterende løype er en skogsbilvei som prepareres og består av en sammenhengende motbakke i strid med dagens normer for anleggelse av løyper, vil ny løype kunne legges i svinger slik at man får et forløp med flater og motbakker om hverandre. Omlagt løype vil også ligge i terreng som lett vil gi utsikt mot Sørkedalen, og den altoverveiende del av løypa vil ligge på terreng uten vesentlig terrenginngrep. Skiforeningen, Friluftsetaten og forslagsstiller samarbeider etter det opplyste om å komme frem til en omforent god løsning.

Forholdet til varmetuer og serveringskapasitet

Forslagsstiller mener det er stor underkapasitet på serveringstilbudene, og viser til at de har lagt frem grundige beregninger for hva som er nødvendig. Planforslaget legger opp til en dekningsgrad på 50 %, mens de fleste alpinanlegg har bevertningskapasitet på 65-70 %. Videre vises til at varmetua på toppen av Wyllerløypa vil ha en viktig funksjon i forbindelse med alpinkonkurranser i Wyllerløypa for deltakere og funksjonærer. Det er også lagt ved dokumentasjon som viser landskapsvirkning av varmetua. Forslagsstiller mener varmetua har beskjedne landskapsvirkning, som kun oppleves fra Strømsbråtenveien og alpinbakken.

Forslagsstiller mener det er uproblematisk om restauranten i toppområdet er av en enklere form, men mener det er avgjørende at det også gis tillatelse til å opprettholde kapasiteten utenfor vintersesongen for å utvikle et aktivitetstilbud i anlegget om sommeren.

Sommeraktiviteter

Forslagsstiller mener fylkesmannens anbefaling i prinsippet stopper utvikling av terrengsykkelidretten i Marka. Forslagsstiller viser til at det er hensiktsmessig å samle og utvikle tilbudet i Tryvann Vinterpark for å redusere uønsket sykling andre steder i Marka. Det vises til at det her er stolheis som kan benyttes for å komme opp, noe som er nødvendig for denne typen sommeraktivitet med terrengsykling/downhill-løyper.

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), Naturvernforbundet i Oslo og Akershus/Naturvernforbundet Oslo Vest, Den Norske Turistforening Oslo og Omegn har uttalt seg til reguleringsplanvedtaket i brev av 12.05.2010. Det er også lagt ved tidligere brev i saken, samt at det er ettersendt notat fra Oslo og Omland Friluftsråd og Røa og Voksen speidergruppe. Organisasjonene mener planen er sterkt negativ for friluftsliv og naturopplevelse i dette tradisjonelt meget viktige friluftsområdet i Marka.

Organisasjonene mener for det første at øvre nedfart i Wyller må tas ut. Det hevdes at denne nedfarten er i stor konflikt med skiløperes, friluftslivets og speidernes interesser. Det hevdes at øvre adgangssløyfe kun vil gi brukerne en fordel noen få konkurransedager i året og at internasjonale standarder for slopesyle-konkurranser er tilfredsstillende uavhengig av øvre sløyfe. Det anføres at man i stedet kan utvide nedfarten på nordsiden. Det anføres også at Strømsbråtenløypa ikke kan erstattes på grunn av det vanskelige terrenget.

Videre hevdes det at varrestua på toppen av Wyllerløypa vil være et fremmedelement og være negativ for friluftsliv, naturopplevelse og landskap. Det anføres også at topprestauranten på Tryvann vil være en ren kommersiell virksomhet, i strid med markaloven § 5. Restauranten vil i følge organisasjonene være negativ for friluftslivet og for driftsgrunnlaget på Tryvannløypa. Det vises til at Tryvannløypa har anledning til å øke sin kapasitet i eksisterende bygg.

Organisasjonene mener videre at sidearealene til Tårnbakke II og Vestkleiva ikke er nødvendige for alpinanlegget og at den planlagte bruken til terrengsykling med videre vil være negativ for friluftslivet.

Endelig hevdes det at nybegynnerområdet må tas ut av planen. Området er i følge organisasjonene en viktig 100-metersskog med et rikt og variert naturmiljø og er i tillegg et viktig kulturminne. Organisasjonene understreker at Øvresetertjern/Tommkleiva allerede fyller de funksjonene som Tryvann Vinterpark vil flytte til Tryvannstoppen og at det vil la seg gjøre å utvikle et langt bedre nybegynneranlegg i dette området.

Seland Advokatfirma ved advokat Einar Heiberg har på vegne av Bjørg og Erik Fredskov, som er leietakere og drivere av Tryvannstua, sendt uttalelse i saken. Advokat Heiberg motsetter seg særlig at det gis tillatelse til bevertningssted på toppsenteret av Tryvann. Det anføres at et slikt bevertningssted vil være i strid med markaloven, og vil

undergrave muligheten for fortsatt drift av Tryvannstua. Det påpekes at loven skal ta hensyn til ”næring i tilknytning til friluftsmål” slik som Tryvannstua, og at det ikke kan etableres ny næringsvirksomhet i Marka.

Skiforeningen, Norges Skiforbund, Oslo Skikrets har i sine uttalelser til saken gitt støtte til omlegging av Strømsbråtenløypa. Skiforeningen uttaler at de har lagt stor vekt på å opprettholde Strømsbråtenløypa som en best mulig løype, og at man nå har funnet en god løsning. Skiforeningen mener den alternative traséen vil bli en akseptabel erstatning sammenlignet med dagens løype. Det vises til at eksisterende løype har en jevn stigning mens alternativ løype kan legges i sløyfer og derfor få mer variert og brukervennlig profil.

Møte og befaring i saken ble avholdt 30.06.2010. Tilstede på møtet var blant annet representanter fra Oslo kommune, tiltakshaver, fylkesmannen, Oslo og Omland Friluftsråd, Naturvernforbundet Oslo Vest, Norges idrettsforbund, Snowboardforbundet, Skiidretten, flere velforeninger og Miljøverndepartementet.

Multiconsult har på vegne av forslagsstiller i etterkant av befaringen utarbeidet et plankartalternativ der Naturvernforbundet Oslo Vests ønske om å la det gjenstå et belte på 15 meter mellom myra og nybegynnerområdet hensyntas. Forslaget innebærer at bunnområdet i nybegynnerområdet reduseres med 9-10 meter langs store deler av myra. Videre er parkeringsplass og felt for varmetue BS2 flyttet ut av 15 metersbeltet og lenger vest. I følge Multiconsult kan dette la seg gjøre i forhold til parkeringsplass og varmetue, men det er en ulempe i forhold til behovet for bakkeareal. Konsekvensen av å ta ut bakkeareal er i følge Multiconsult et trangere bunnområde. Andelen flatt areal i området er etter det opplyste viktig, ikke minst for barn og personer med nedsatt funksjonsevne som har stort behov for trygt å stoppe opp og bevege seg rundt uten å risikere kollisjoner med andre.

Oslo bystyrets gruppeledere redegjorde i brev av 02.07.10 til departementet om at det ville bli innledet en dialog med Skiforeningen, Oslo og omland Friluftsråd og Naturvernforbundet Oslo Vest om forslaget til omlagt Strømsbråtenløype. Multiconsult har avholdt møte og befaring 16. og 17. august der blant andre disse var representert.

I etterkant av befaringen er det tegnet opp en ny trasé. Den justerte traséen er på ca. 950 m, den gamle er på 850 m. Den økte lengden har bidratt til at det blir noen flate partier på traséen, i motsetning til eksisterende Strømsbråtenvei, som består av en sammenhengende lang bakke. Eksisterende vei har bratteste stigning på 17,9 %, omlagt løype vil maks ha stigning på 17,2 %. De bratteste bakkene følges av rette og flatere strekninger, der det er god sikt og der farten bremses på vei ned.

OOF og Naturvernforbundet mener fortsatt at eksisterende skiløype bør beholdes. Begge organisasjoner synes imidlertid at den traséen som nå legges frem, er bedre enn den tidligere, og at tilslutningen til eksisterende Strømsbråtenvei er bedre.

Justeringen av løypetrasé har i følge Multiconsult ført til behov for å endre plankartet noe. Felt LB2, det kombinerte formålet LNF/skiløype, foreslås utvidet noe nederst ved tilslutningen mot Strømsbråtenveien, profil 75 - 175, og ved profil 825 for å innpasse fyllingskant innenfor planområdet. Tilsvarende areal som er lagt til polygonet LB2 (ca. 0,5 daa) er tatt bort langs øvrig trase, slik at polygonet LB2 er like stort som på kartet som var lagt frem for offentlig ettersyn.

OOF har oversendt et justert planforslag til alternativ 3 i brev av 15.07.2010. Forslaget innebærer at nedre adgangssløyfe i øvre del av Wyllerløypa utvides, slik at den skal kunne benyttes samtidig både av konkurranseutøvere og vanlige brukere. OOF viser til at øvre adgangssløyfe da er overflødig, og at Strømsbråtenløypa vil kunne beholdes som den er i dag.

Forslaget er kommentert av Oslo kommune, Snowboard-VM 2012 AS, Snowboardforbundet, Skiforeningen, Oslo Idrettskrets samt Tryvann Vinterpark. Det fremheves i kommentarene at dette ikke vil være noen god løsning. Sikkerheten vil ikke bli tilstrekkelig ivaretatt, og man vil i praksis også ved dette forslaget måtte stenge bakken for allmennheten ved trening og konkurranser.

Lysakervassdragets Venner (LvV) har i brev av 29.07.2010 fremsatt krav om at stadfestingssaken utsettes inntil planens håndtering av et vernet vassdrag er bragt i samsvar med vannressursloven.

Miljøverndepartementets vurdering

I henhold til markaloven § 6 skal kommunens endelige vedtak om reguleringsplan som vedrører Marka stadfestes av departementet før planen får rettsvirkning etter plan- og bygningsloven. Kommunale arealplaner skal holde seg innenfor lovens formål. Departementet kan gjøre de endringer i kommunens plan som det anser nødvendig for at planen skal være i samsvar med lovens formål.

Markalovens hovedformål er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett i Marka. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner. Innenfor markalovens geografiske virkeområde er det innført et generelt byggeforbud. Ingen bygge- og anleggstiltak kan gjennomføres i Marka uten tillatelse etter markaloven. Eksisterende næringsvirksomhet i Marka kan i utgangspunktet ikke utvides, jf. markaloven §§ 5 og 1. Bygge- og anleggsforbudet i § 5, som blant annet omfatter oppføring av bygninger og terrenginngrep, er likevel ikke til hinder for utvikling, opprusting og utvidelse av eksisterende idrettsanlegg i Marka, så lenge det dreier seg om anlegg som kan innpasses i Marka innenfor lovens formål, jf. markaloven § 7 første ledd nr 3.

Idrettsaktiviteter som kan innpasses i Marka skal sikres innenfor rammene av bærekraftig flerbruk. Her må de ulike hensynene veies opp mot hverandre.

Idrett er i formålsparagrafen presisert til "idrett som naturlig kan innpasses i Marka". Departementet viser til at dette i utgangspunktet vil si idrett som tradisjonelt har vært utøvd i Marka, og som følge av krav til topografi og areal har en naturlig arena i Marka.

Idretter som krever anlegg som medfører større inngrep i naturen, omfattes ikke av lovens formål. Vurderingen av hva som kan innpasses i Marka, varierer med hvor i Marka anlegget ønskes bygget og hva som er i området fra før. Tryvann Vinterpark ligger ikke veldig langt inne i Marka, hvilket tilsier at man kan innpasse mer her enn lenger inne i Marka. Det vil kunne innpasses større anlegg i tilknytning til eksisterende anlegg enn i områder som ikke er bebyggt fra før. Det legges vekt på at Tryvann Vinterpark er et eksisterende anlegg og at det i lang tid har vært utøvd alpinsport i dette området.

Forholdet til naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal således inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter markaloven. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Vurderinger etter naturmangfoldloven kapittel II

Konsekvensene av det foreslåtte tiltaket fremgår av konsekvensutredningen av 19. november 2009 og i oppdatert versjon av februar 2010. Konsekvensutredningen baserer seg hovedsakelig på eksisterende kunnskap i tillegg til kartlegginger. Det er innhentet eksisterende informasjon om artsregistreringer fra Artsdatabankens Artskart, og det er innhentet informasjon fra andre konsekvensutredninger. Det er foretatt kartlegging av viktige viltområder og av naturtyper. Kartleggingen av naturtyper er utført etter metodikk fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Arbeidet er utført av uavhengige konsulenter fra BioFokus på oppdrag fra Friluftsetaten i Oslo kommune. I tillegg er kunnskapsgrunnlaget oppdatert ved undersøkelser foretatt i Direktoratet for naturforvaltnings Naturbase og i Artsdatabankens karttjeneste 30. juli 2010, samt i databasen Miljøregistrering i skog 20. august 2010.

Det følger av § 8 første ledd i naturmangfoldloven at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 8 er en konkretisering av og et supplement til forvaltningslovens alminnelige krav om at en sak

skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Saken antas å ha stor økonomisk betydning, og tiltakshaver, Tryvann Vinterpark A/S, må anses som en profesjonell aktør. Det må derfor stilles høye krav til kunnskapsgrunnlaget i denne saken.

Området Ringeriksflaka i øvre del av Wyllerløypa, som i reguleringsplankartet er definert som N2, inneholder naturtypen *intakt lavlandsmyr* med lokal verneverdi og innslag av sjeldne plantearter, herunder de truede artene blærestarr (sterkt truet) og smalmarihånd (sårbar). At artene er truede innebærer at de står i fare for å dø ut fra norsk natur. Også området Hyttelitjern som også ligger i øvre del av Wyllerløypa, som i reguleringsplankartet er definert som N1, er en *intakt lavlandsmyr* med store verdier. Både N1 og N2 er avsatt til naturformål. Tiltaket vil i følge konsekvensutredningen ikke påvirke disse artene direkte ettersom det skal trekkes heistrasé i spenn over forekomstene.

I toppområdet finnes den nær truede sopparten blekk-knoll. Arten er kategorisert som nær truet på Norsk rødliste 2006, dvs. at arten har en negativ utvikling som, hvis denne fortsetter, tilsier at den over tid kan bli vurdert som truet. Lokaliteten av blekk-knoll ligger innenfor planområdet, men det planlegges ikke utbygging som berører denne forekomsten.

I følge konsekvensutredningen er begge lokalitetene Rødkleivhytta V 2 og Mælum Ø av naturtypen *Gammel barskog*. Begge lokalitetene ligger innenfor traséene til skianlegg i områdene BA, BA1, SL og LNF. Rødkleivhytta V 2 ligger øst for nedre del av den eksisterende Wyllerløypa, både i planlagt ny trasé og i planlagt halpipe. Mælum Ø ligger også i planlagt ny trasé, rett sør for Strømsbråtenløypa. I følge Miljøregistrering i skog er lokaliteten Mælum Ø av naturtypen *liggende død ved*, mens Rødkleivhytta V 2 er registrert som *gamle trær*. Begge lokalitetene er i konsekvensutredningen verdisatt med verdi B, viktig verdi. Ifølge konsekvensutredningen vil de delene av naturtypene Rødkleivhytta V 2 og Mælum Ø som ligger innenfor planområdet bli ødelagt ettersom deler av ny skitrasé og halpipe bygges på de to stedene. Lokaliteten Rødkleivhytta V 2 vil i følge Multiconsult reduseres med 5,2 dekar av totalt 23,3 dekar, det vil si 22,3 %. Lokaliteten Mælum Ø vil i følge Multiconsult reduseres med 7,8 dekar av totalt 24,1 dekar, det vil si 32,4 %.

Når det gjelder effekten av tiltaket er det usikkert om økosystemene i de to lokalitetene Rødkleivhytta V 2 og Mælum Ø kan opprettholdes for resten av lokalitetene selv om de ikke blir direkte berørt av utbyggingen, mens for der utbyggingen vil skje, vil økosystemet gå tapt. Tiltaket vil gjøre inngrep i disse forekomstene av naturtypen og vil med sikkerhet redusere forekomstens utbredelse betraktelig og kanskje helt. Effektene av tiltaket er dermed usikre, men det er klart at inngrepet vil ha en negativ effekt. Hvorvidt lokalitetene kan opprettholdes som økosystem er usikkert. Lokaliteten "Rødkleivhytta V2" har granskog med høy bonitet (G17) med målt alder på 150 år. Dette er meget høyt sett i nasjonal sammenheng for en slik skogtype. På landsbasis er

kun 1,3 % av slik skog vurdert å ha en alder på 112 år eller mer. Følgelig antas det at mindre enn 1 % av slik skog, dvs. granskog på bonitet G17, har en alder på 150 år eller mer. Dette tilsier at skog med slike kvaliteter er meget sjelden på nasjonalt nivå. I tillegg er det oppgitt at det er spredt med død ved i hele området, og stedvis mye liggende død ved, samt at alle nedbrytningsklasser av død ved finnes. Dette er i seg selv sjeldent og tilsier at området kan være viktig levested for truede arter som er knyttet til gammel skog med innslag av død ved.

Myra ved nybegynnerområdet – som ligger sørøst for toppområdet – er en fattigmyr med torvmoser, røsslyng, molte, delvis bevokst av gran og bjørk, men i følge konsekvensutredningen er det ikke truede eller nær truede rødlistearter der. Myra vil i reguleringsplanen reguleres som LNF-område.

Miljøverndepartementet anser på denne bakgrunn at det foreliggende kunnskapsgrunnlaget som er framskaffet i denne saken, herunder om status og utvikling og tiltakets konsekvenser for naturmangfold, er i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8.

I følge naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning skal en påvirkning av et økosystem, herunder naturtyper, vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

I en vurdering av samlet belastning er det også lagt vekt på at det ikke er andre tiltak som påvirker de samme naturtypene i området, og at kommunen heller ikke har andre kommende arealplaner i området eller er kjent med private planinitiativ eller andre tiltak. Naturtypene vil derfor etter hva foreliggende kunnskap tilsier ikke bli utsatt for annen påvirkning enn fra dette tiltaket. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Den planlagte utbyggingen vil ikke forringe eller ødelegge leveområdet for truede eller nær truede arter, heller ikke sammen med andre påvirkninger. Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 blir derfor ikke nærmere vurdert for disse artene.

Ettersom planen i følge konsekvensutredningen ikke vil påvirke forekomstene av artene blærestarr, smalmarihånd, og ut fra plankartet heller ikke vil påvirke arten blekkknoll, får ikke forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 nevneverdig betydning i denne saken.

Det følger av naturmangfoldloven § 4 at mangfoldet av naturtyper skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Et inngrep i disse naturtypene kan ha betydning for ivaretagelse av naturtypenes naturlige utbredelsesområde. Inngrep i naturtypene bør derfor unngås. Det stilles derfor krav om at lokalitetene Ringeriksflakas og Hyttelitjerns utbredelsesområde med artsmangfold og økologiske prosesser ikke berøres som følge av planen.

Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 er vurdert, men får mindre betydning da det er et godt kunnskapsgrunnlag i saken.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom tiltakshaver ikke pålegges avbøtende tiltak utover det som følger av konsekvensutredningen. Tilsvarende gjelder for § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Forholdet til vannressursloven

Lysakervassdragets venner og Naturvernforbundet Oslo Vest har påklaget vedtak om konsesjon til å overføre vann fra Sørkedalselva til snøproduksjon. Klagen blir behandlet av Olje- og Energidepartementet i eget vedtak.

Departementets bemerkninger til de enkelte konfliktområdene:

Øvre nedfart av Wyllerløypa og omlegging av Strømsbråtenløypa

Departementet ser kommunens og tiltakshavers ønske om en øvre nedfart og at denne kan gi en multibruksfunksjon i den nye delen av Wyller Multiarena og være en viktig tilførselsåre til det nye området. Utbyggingen vil således kunne bidra til å begrense konflikter mellom topp- og breddeidrett ved at Wyllerløypa vil kunne holdes åpen for alle også når det er renn. Nedfarten gir økt kapasitet i denne delen av anlegget, noe som vil kunne føre til at man får spredt transporten til skianlegget.

Departementet ser det som positivt at anlegget får en egen slopestyleløype for snowboard og twintip og at anlegget utformes og dimensjoneres for å kunne avholde større arrangementer. Dette vil bidra til at særlig unge brukergrupper får et nytt og attraktivt aktivitetstilbud i hovedstaden.

Departementet viser også til vurderingene etter naturmangfoldloven ovenfor der det fremgår at det ikke er konflikter knyttet til økosystemer, naturtyper eller arter i den øvre nedfarten av Wyller Multiarena.

Departementet legger også vekt på at Skiforeningen, Norges Skiforbund og Oslo Skikrets mener hensynet til turskiløpere vil bli ivaretatt i en ny omlagt Strømsbråtenløype. Området er bratt, og det er derfor vanskelig å finne en optimal skiløype. Skiforeningen mener blant annet at den nye løypa kan få en mer variert og brukervennlig profil. Det vektlegges også at det i etterkant av befaringen er tegnet opp en ny trasé, som Skiforeningen mener blir bedre enn den eksisterende.

Departementet mener det også er positivt at dagens konflikt mellom langrennsløypa og alpin-nedfarten unngås. Videre er det positivt at sommerveien ikke blir berørt, slik at friluftinteressene er ivaretatt sommerstid.

Departementet mener etter dette at det innenfor det avsatte området vil være mulig å finne en god løsning for turskiløpere under den senere detaljprosjektering. Det forutsettes at det i størst mulig grad tas hensyn til stigningsforhold, skjæringer, fyllinger og utsikt i det videre arbeidet med å finne en best mulig linjeføring. Reguleringsplanen forutsetter at traséen skal avklares i landskapsplan tilknyttet søknad om byggetillatelse. Departementet forutsetter at berørte organisasjoner trekkes med i denne prosessen. Dette tas inn som en endring av reguleringsbestemmelsene pkt. 3.1.

Forekomster av gammelskog i nedfartstraséene for Wyllerløypa og i halfpipen

Store deler av de to lokalitetene med gammelskog, Mælum Ø og Rødkleivhytta V 2, vil gå tapt som følge av tiltaket. Departementet stiller krav om at de delene av lokalitetene innenfor planområdet som ikke berøres av tiltaket, ikke utsettes for ytterligere negative påvirkninger. Miljøverndepartementet og Oslo kommune er enige om at kommunen skal sikre at de delene av lokalitetene som ligger utenfor planområdet og hvor kommunen er grunneier, ikke utsettes for ytterligere negative påvirkninger. Oslo kommune, Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Miljøverndepartementet er i en prosess for å finne skogarealer som kan erstatte de nevnte arealer som går tapt som følge av utbyggingen. I tillegg forutsetter departementet at det ved utbygging av alpinbakken tilstrebes minst mulig inngripen i lokalitetene, og at lokalitetene i områdene SL og LNF ivaretas så langt som mulig og at det her sikres en skånsom uttagning av skog som ikke går utover det som er nødvendig for å etablere de tillatte funksjoner og oppfylle de tekniske krav til bakke og løypeprofil. Dette tas inn som en endring av reguleringsbestemmelsene pkt. 4.1.

Områder for sommeraktiviteter, vest og øst for nedfartene mot Tryvannløypa

Departementet mener det er positivt at alpinanlegget kan sambrukes med sommeraktiviteter. Dette vil kunne bidra til at barn og unge blir mer aktivisert også sommerstid. Departementet finner også at bruken av området sommerstid, med tilrettelegging for blant annet terrengsykling, vil bidra til å samle denne aktiviteten og dermed flytte den fra områder hvor den i dag utgjør konflikter med andre brukergrupper. Det er positivt at heisen kan benyttes opp med mulighet for sykkelfeste, noe som i større grad sikrer at denne aktiviteten samles i dette området.

Departementet finner at det er viktig å tilrettelegge for et attraktivt tilbud til disse brukergruppene, og har forståelse for at det avsatte arealet er nødvendig for å kunne lage gode og varierte terrengsykkeltraséer. Departementet er opptatt av at traséer for terrengsykling opparbeides på en skånsom måte, og mener reguleringsbestemmelsene ivaretar dette. Reguleringsbestemmelsene har krav til at vegetasjon i utgangspunktet skal bevares, samt at fyllinger og skjæringer ikke skal være over 1 meter. Videre er det bestemmelser om at stier gjennom området skal opprettholdes og at traseene ikke skal være til hinder for allmennhetens ferdsel. Det er derfor viktig at krysningpunkter mellom stier/veier og sykkeltraseer sikres slik at man unngår kollisjonsfare.

Departementet mener dette samlet sett gjør at sommeraktivitetene i tilstrekkelig grad ivaretar hensyn til ulike brukergrupper og kan aksepteres.

Varmestue topp Wyller

Varmestue faller innunder formålet å fremme eller tilrettelegge for idrett i Markaloven. Departementet mener det er akseptabelt med økt kapasitet på varmestuer og servering i anlegget for å kunne gi et godt tilbud til brukerne. Plassering av varmestue på toppen av Wyllerløypa vil etter departementets vurdering være positivt for brukere og funksjonærer og ved renn.

Departementet finner at bygget har god terrengtilpasning ved at det legges skånsomt i terrenget og at bygget er godt tilpasset landskapet og omgivelsene og at det har begrenset fjernvirkning. Reguleringsbestemmelsene sikrer dette gjennom fastsatte byggegrenser, krav til materialvalg og utforming.

Toppsenteret

I utgangspunktet er både byggevirksomhet og utvikling av ny næringsvirksomhet i Marka forbudt etter markaloven. Loven åpner likevel for bygninger som bidrar til å fremme bruken av Marka til idrettsformål. Serveringssteder som opprettes for å betjene gjester som besøker stedet uten at dette skjer i forbindelse med bruk av anlegget eller av Marka for øvrig, vil være å anse som ny næringsvirksomhet som ikke er forenlig med markalovens formål og vil derfor ikke kunne tillates. Idrett er i formålsparagrafen presisert til "idrett som naturlig kan innpasses i Marka". Her må de ulike hensynene veies opp mot hverandre. Varmestue er i tråd med formålet om å tilrettelegge for idrett, og departementet anser denne varmestuen for ikke å være i konflikt med markalovens to andre hovedformål om å fremme og tilrettelegge for friluftsliv og naturopplevelser. Etter en avveining mot de andre formålene i markaloven har departementet kommet til at det kan tillates en varmestue.

Forslagsstiller har i sin kommentar av 15. juni 2010 til fylkesmannens oversendelse understreket at det er uproblematisk om serveringstilbudet ved toppsenteret er i en enklere form og at det er behovet for servering av brukerne av anlegget som er formålet med bygget. Samtidig er det vist til at det er avgjørende at det gis tillatelse til å drive servering også om sommeren for at det skal være mulig å utvikle sommeraktivitet i anlegget.

Departementet ser at det kan være behov for serveringstilbud ved toppsenteret for brukerne av anlegget samt for andre brukere av Marka som benytter Tryvann som utfartssted. Departementet legger til grunn forslagsstillers uttalelse om at det er behovet for servering av brukerne av anlegget som er formålet med bygget. Med beliggenhet i atkomstområdet ved toppsenteret anses bygget å ha direkte tilknytning til idrettsanlegget. Et serveringstilbud rettet mot brukerne av anlegget – også sommerstid – vil etter departementets vurdering være innenfor markalovens formål. På denne

bakgrunn finner departementet at det kan aksepteres en varmistue også ved toppsenteret, med tilbud og fasiliteter tilsvarende de øvrige varmistuene i anlegget.

Reguleringsbestemmelsenes punkt 4.3 Forretning/bevertning/annen næring/skianlegg, felt BS 1-4 første ledd endres til:

"Innenfor feltene BS 1-4 kan det oppføres varmistuer i tilknytning til aktiviteten i Tryvann Vinterpark. Ordinær restaurantdrift tillates ikke. Tillatt bruksareal for forretning skal ikke overstige BRA = 600 m²". Annet ledd beholdes uendret.

Nybegynnerområdet sørøst for toppområdet

Departementet mener det er viktig for barnefamilier og grupper med spesielle behov at nybegynnerområdet knyttes sammen med det øvrige anlegget. Departementet finner imidlertid at det er viktig å ivareta hensynet til det spesielle myrområdet på en bedre måte, jf. omtalen av dette området ovenfor, og endrer reguleringsplanen på dette punktet, slik at parkeringsplassen og felt for varmistue BS2 flyttes ut av 15-metersbeltet rundt myra og lenger vest, og nedre del av nybegynnerområdet flyttes også ut av 15-metersbeltet rundt myra. Det stilles vilkår om at det ikke skal graves eller fjernes trær eller annen vegetasjon i 15-metersbeltet rundt myra. Unntak kan gjøres i samråd med fylkesmannen for enkeltrær der det anses som sikkerhetsmessig nødvendig, og der det etter en faglig vurdering ikke vil føre til mulighet for uttørring av myra.

Konklusjon

Miljøverndepartementet finner etter en konkret vurdering at markaloven, sammenholdt med naturmangfoldloven kapittel II, gir hjemmel til å tillate oppgradering og utvidelse av det eksisterende idrettsanlegget Tryvann Vinterpark, da dette er i samsvar med markalovens formål om å tilrettelegge for idrett, hvor man samtidig har tatt hensyn til friluftsliv, naturopplevelse, naturmangfold og kulturminner.

Departementet viser til at planen vil øke kapasiteten av dagens tilbud og gi mulighet til å drive idrett i anlegget både sommer og vinter. Departementet ser det som viktig å få barn og unge ut i Marka, noe som også vil bidra til å bedre folkehelsen. Utviklingen av Tryvann Vinterpark vil etter departementets vurdering bidra til å fremme fysisk aktivitet med forbedring av både rekrutterings-, trenings- og konkurransemuligheter og økt kapasitet for uorganisert bruk samt tilbud til nye brukergrupper.

Oppgradering av anlegget vil etter departementets vurdering kunne ha stor betydning for både lokal og regional utvikling. Et godt utbygd anlegg med tilbud for ulike skiaktiviteter og ferdighetsnivåer vil også gi miljøgevinst ved at det reduserer brukernes behov for å reise til anlegg lenger unna. Det vil også bidra til å konsentrere aktiviteter, og dermed redusere konfliktpotensialet i andre deler av Marka. På denne bakgrunn stadfester Miljøverndepartementet reguleringsplanen for Tryvann Vinterpark, med følgende vilkår:

- Tiltaket skal ikke medføre inngrep i naturtypene Ringeriksflaka eller i området Hyttelitjern.
- Det stilles krav om at den nær truede sopparten blekk-knoll og dens naturlige leveområde ikke skal berøres som følge av planen.
- Det stilles krav om at de truede artene blærestarr og smalmarihånd og deres naturlige leveområder ikke skal berøres som følge av planen.
- Det stilles vilkår om at det ikke skal graves eller fjernes trær eller annen vegetasjon i myra ved nybegynnerområdet. I tillegg beholdes et 15 meter bredt belte rundt myra hvor det ikke skal gjøres inngrep av noen art. Unntak kan gjøres i samråd med fylkesmannen for enkelttrær der det anses som sikkerhetsmessig nødvendig, og der det etter en faglig vurdering ikke vil føre til mulighet for uttørring av myra. Varmestue og parkering i nybegynnerområdet og nedre del av nybegynnerområdet flyttes derfor ut av 15-metersbeltet rundt myra.
- Følgende vilkår tas inn i reguleringsbestemmelsene pkt 4.3: *Innenfor feltene BS 1-4 kan det oppføres varmestuer i tilknytning til aktiviteten i Tryvann Vinterpark. Ordinær restaurantdrift tillates ikke. Tillatt bruksareal for forretning skal ikke overstige BRA = 600 m².*
- Det gjøres følgende tillegg i reguleringsbestemmelsene pkt. 3.1 Landskapsplan: *"I område LB2 skal berørte organisasjoner trekkes med i arbeidet med detaljert trasévalg for Strømsbråtenløypa ved utarbeiding av landskapsplan."*
- Det gjøres tillegg i reguleringsbestemmelsenes pkt. 4.1 Skianlegg, felt BA og BA1, 2. ledd slik at det lyder: *"De delene av lokalitetene som ikke berøres av tiltaket skal ikke utsettes for ytterligere negative påvirkninger. I tillegg forutsetter departementet at det ved utbygging av alpinbakken tilstrebes minst mulig inngripen i lokalitetene, og at lokalitetene i områdene SL og LNF ivaretas så langt som mulig og at det her sikres en skånsom uttagning av skog som ikke går utover det som er nødvendig for å etablere de tillatte funksjoner og oppfylle de tekniske krav til bakke og løypeprofil."*

Vedtak

I medhold av markaloven § 6 stadfester Miljøverndepartementet reguleringsplan for Tryvann Vinterpark vedtatt av Oslo bystyre 21.04.2010, med de endringer som fremgår av vurderingen ovenfor. Kommunen bes rette opp reguleringsbestemmelsene og reguleringsplankartet i samsvar med dette.

Kommunen bes om å endre reguleringsplankart og bestemmelser i tråd med departementets vedtak.

Med hilsen

Erik Solheim

Kopi:
Oslo kommune
Kulturdepartementet
Tryvann Vinterpark
Oslo og Omland Friluftsråd
Naturvernforbundet Oslo Vest
Norges idrettsforbund
Snowboardforbundet
Skiforeningen
Seland Advokatfirma ved advokat Einar Heiberg
Røa og Voksen KFUK/M Speidergruppe
Oslo Idrettskrets
Lysakervassdragets venner
Holmenkollen vel
Sørkedalen vel
Voksenkollen vel
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Østfold
Asker kommune
Bærum kommune
Enebakk kommune
Gjerdrum kommune
Hobøl kommune
Hole kommune
Jevnaker kommune
Lier kommune
Lunner kommune
Lørenskog kommune
Nannestad kommune
Nittedal kommune
Oppegård kommune
Ringerike kommune
Rælingen kommune
Røyken kommune
Skedsmo kommune
Ski kommune